

GRE2105 Eksamensoppgave

Du skal besvare alle oppgavene

Del I

I del I får du et utdrag fra Xenofons *Hellenika* («Gresk historie») som vi har arbeidet med i timene. Du skal bruke dette utdraget til å finne eksempler på de grammatiske konstruksjonene vi har lært om i GRE2105.

Oppgave 1: Finn fem eksempler på ulike komplementsetninger i tekstutdraget. Kommenter sammenhengen mellom det styrende verbet og konstruksjonen av komplementsetningen for hvert eksempel. Kommenter bruken av tempus og modus i komplementsetningen.

Oppgave 2: Finn aoristinfinitivene i tekstutdraget. Kommenter aspektbruken i setningene disse infinitivene inngår i. Kan du finne et verb som brukes både med presens og aorist i tekstutdraget? Gi et eksempel med aorist og et med presens. Kommenter forskjellen på de to setningene.

Oppgave 3: Finn eksempler på upersonlige verb i tekstutdraget. Forklar konstruksjonen ved slike verb og kommenter bruken av tempus i konstruksjonen.

Oppgave 4: Finn tidsbisetningene i tekstutdraget. Forklar hvordan hvert eksempel er konstruert og kommenter forskjeller i bruk av tempus og modus.

Oppgave 5: Velg et parti på ti setninger fra tekstutdraget. Vis hvordan setningene er bundet sammen og kommenterer funksjonen de ulike partiklene har i å binde teksten sammen.

Tekstutdrag

ἐκ δὲ τούτου οἱ τριάκοντα, οὐκέτι νομίζοντες ἀσφαλῆ σφίσι τὰ πράγματα, ἐβουλήθησαν Ἐλευσίνα ἐξιδίσασθαι, ὥστε εἶναι σφίσι καταφυγὴν, εἰ δεήσειε. καὶ παραγγείλαντες τοῖς ἵππεῦσιν ἦλθον εἰς Ἐλευσίνα Κριτίας τε καὶ οἱ ἄλλοι τῶν τριάκοντα· ἐξέτασίν τε ποιήσαντες ἐν τοῖς ἵππεῦσι, φάσκοντες εἰδέναι βούλεσθαι πόσοι εἶεν καὶ πόσης φυλακῆς προσδεήσονται, ἐκέλευον ἀπογράφεσθαι πάντας· τὸν δὲ ἀπογραψάμενον ἀεὶ διὰ τῆς πυλίδος ἐπὶ τὴν θάλατταν ἐξίεναι. ἐπὶ δὲ τῷ αἰγιαλῷ τοὺς μὲν ἵππεάς ἔνθεν καὶ ἔνθεν κατέστησαν, τὸν δ' ἐξίόντα ἀεὶ οἱ ὑπηρεταὶ συνέδουν. ἐπεὶ δὲ πάντες συνειλημμένοι ἦσαν, Λυσίμαχον τὸν ἵππαρχον ἐκέλευον ἀναγαγόντα (9) παραδοῦναι αὐτοὺς τοῖς ἔνδεκα. τῇ δ' ὑστεραίᾳ εἰς τὸ Ὠιδεῖον παρεκάλεσαν τοὺς ἐν τῷ καταλόγῳ ὀπλίτας καὶ τοὺς ἄλλους ἵππεάς. ἀναστὰς δὲ Κριτίας ἔλεξεν· Ἡμεῖς, ἔφη, ὦ ἄνδρες, οὐδὲν ἦττον ὑμῖν κατασκευάζομεν τὴν πολιτείαν ἢ ἡμῖν αὐτοῖς. δεῖ οὖν ὑμᾶς, ὥσπερ καὶ τιμῶν μεθέξετε, οὕτω καὶ τῶν κινδύνων μετέχειν. τῶν οὖν συνειλημμένων Ἐλευσινίων καταψηφιστέον ἐστίν, ἵνα ταῦτα ἡμῖν καὶ θαρρήτε καὶ φοβῆσθε. δείξας δὲ τι χωρίον, εἰς (10) τοῦτο ἐκέλευε φανεράν φέρειν τὴν ψῆφον. οἱ δὲ Λακωνικοὶ φρουροὶ ἐν τῷ ἡμίσει τοῦ Ὠιδείου ἐξωπλισμένοι ἦσαν· ἦν δὲ ταῦτα ἀρεστὰ καὶ τῶν πολιτῶν οἷς τὸ πλεονεκτεῖν μόνον ἔμελεν.

Ἐκ δὲ τούτου λαβὼν ὁ Θρασύβουλος τοὺς ἀπὸ Φυλῆς περὶ χιλίους ἤδη συνειλεγμένους, ἀφικνεῖται τῆς νυκτὸς εἰς τὸν Πειραιᾶ. οἱ δὲ τριάκοντα ἐπεὶ ἦσθοντο ταῦτα, εὐθύς ἐβοήθουν σὺν τε τοῖς Λακωνικοῖς καὶ σὺν τοῖς ἵππεῦσι καὶ τοῖς ὀπλίταις· ἔπειτα ἐχώρουν κατὰ τὴν εἰς τὸν Πειραιᾶ (11) ἀμαξιτὸν ἀναφέρουσαν. οἱ δὲ ἀπὸ Φυλῆς ἔτι μὲν ἐπεχείρησαν μὴ ἀνιέναι αὐτοῦς, ἐπεὶ δὲ

μέγας ὁ κύκλος ὧν πολλῆς φυλακῆς ἐδόκει δεῖσθαι οὕτω πολλοῖς οὔσι, συνεσπειράθησαν ἐπὶ τὴν Μουνηχίαν. οἱ δ' ἐκ τοῦ ἄστεως εἰς τὴν Ἴπποδάμειον ἀγορὰν ἐλθόντες πρῶτον μὲν συνετάξαντο, ὥστε ἐμπλῆσαι τὴν ὁδὸν ἢ φέρει πρὸς τε τὸ ἱερὸν τῆς Μουνηχίας Ἀρτέμιδος καὶ τὸ Βενδίδειον· καὶ ἐγένοντο βάθος οὐκ ἔλαττον ἢ ἐπὶ πεντήκοντα ἀσπίδων. οὕτω δὲ (12) συντεταγμένοι ἐχώρουν ἄνω. οἱ δὲ ἀπὸ Φυλῆς ἀντενέπλησαν μὲν τὴν ὁδόν, βάθος δὲ οὐ πλέον ἢ εἰς δέκα ὀπίστας ἐγένοντο. ἐτάχθησαν μέντοι ἐπ' αὐτοῖς πελτοφόροι τε καὶ ψιλοὶ ἀκοντισταί, ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ πετροβόλοι. οὗτοι μέντοι συχνοὶ ἦσαν· καὶ γὰρ αὐτόθεν προσεγένοντο. ἐν ᾧ δὲ προσῆσαν οἱ ἐναντίοι, Θρασύβουλος τοὺς μεθ' αὐτοῦ θέσθαι κελεύσας τὰς ἀσπίδας καὶ αὐτὸς θέμενος, τὰ δ' ἄλλα (13) ὄπλα ἔχων, κατὰ μέσον στὰς ἔλεξεν· Ἄνδρες πολῖται, τοὺς μὲν διδάξαι, τοὺς δὲ ἀναμνησαί ὑμῶν βούλομαι ὅτι εἰσὶ τῶν προσιόντων οἱ μὲν τὸ δεξιὸν ἔχοντες οὓς ὑμεῖς ἡμέραν πέμπτην τρεψάμενοι ἐδίωξατε, οἱ δ' ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου ἔσχατοι, οὗτοι δὲ οἱ τριάκοντα, οἱ ἡμᾶς καὶ πόλεως ἀπεστέρουσιν οὐδὲν ἀδικοῦντας καὶ οἰκῶν ἐξήλαυνον καὶ τοὺς φιλάτους τῶν ἡμετέρων ἀπεσημαίνοντο. ἀλλὰ νῦν τοι παραγεγένηνται οὗ οὗτοι μὲν οὐποτε ὦντο, ἡμεῖς δὲ ἀεὶ (14) ἠυχόμεθα. ἔχοντες γὰρ ὄπλα μὲν ἐναντίοι αὐτοῖς καθέσταμεν· οἱ δὲ θεοί, ὅτι ποτὲ καὶ δειπνοῦντες συναλαμβανόμεθα καὶ καθεύδοντες καὶ ἀγοράζοντες, οἱ δὲ καὶ οὐχ ὅπως ἀδικοῦντες, ἀλλ' οὐδ' ἐπιδημοῦντες ἐφυγαδευόμεθα, νῦν φανερώς ἡμῖν συμμαχοῦσι. καὶ γὰρ ἐν εὐδίᾳ χειμῶνα ποιοῦσιν, ὅταν ἡμῖν συμφέρη, καὶ ὅταν ἐγχειρῶμεν, πολλῶν ὄντων ἕναν- (15) τίων ὀλίγοις οὔσι τροπαῖα ἴστασθαι διδόασιν· καὶ νῦν δὲ κεκομίσασιν ἡμᾶς εἰς χωρίον ἐν ᾧ οὗτοι μὲν οὔτε βάλλειν οὔτε ἀκοντίζειν ὑπὲρ τῶν προτεταγμένων διὰ τὸ πρὸς ὄρθιον ἰέναι δύναιντ' ἄν, ἡμεῖς δὲ εἰς τὸ κάταντες καὶ δόρατα ἀφιέντες καὶ ἀκόντια καὶ πέτρους ἐξιζόμεθα τε αὐτῶν καὶ (16) πολλοὺς κατατρώσομεν. καὶ ὦρετο μὲν ἄν τις δεήσειν τοῖς γε πρωτοστάταις ἐκ τοῦ ἴσου μάχεσθαι· νῦν δέ, ἄν ὑμεῖς, ὥσπερ προσήκει, προθύμως ἀφιῆτε τὰ βέλη, ἀμαρτήσεται μὲν οὐδεὶς ὧν γε μεστή ἢ ὁδός, φυλαττόμενοι δὲ δραπετεύσουσιν ἀεὶ ὑπὸ ταῖς ἀσπίσιν· ὥστε ἐξέσται ὥσπερ τυφλοὺς καὶ τύπτειν ὅπου ἂν βουλώμεθα καὶ ἐναλλομένους ἀνατρέπειν. (17) ἀλλ', ὧ ἄνδρες, οὕτω χρὴ ποιεῖν ὅπως ἕκαστός τις ἑαυτῷ συνείσεται τῆς νίκης αἰτιώτατος ὧν. αὕτη γὰρ ἡμῖν, ἂν θεὸς θέλῃ, νῦν ἀποδώσει καὶ πατρίδα καὶ οἴκους καὶ ἐλευθερίαν καὶ τιμὰς καὶ παῖδας, οἷς εἰσὶ, καὶ γυναῖκας. ὧ μακάριοι δῆτα, οἱ ἂν ἡμῶν νικήσαντες ἐπίδωσι τὴν πασῶν ἡδίστην ἡμέραν. εὐδαίμων δὲ καὶ ἂν τις ἀποθάνῃ· μνημείου γὰρ οὐδεὶς οὕτω πλούσιος ὧν καλοῦ τεύξεται. ἐξάρξω μὲν οὖν ἐγὼ ἠνίκ' ἂν καιρὸς ἦ παιᾶνα· ὅταν δὲ τὸν Ἐνυάλιον παρακαλέσωμεν, τότε πάντες ὁμοθυμαδὸν ἀνθ' ὧν ὑβρίσθημεν τιμωρώμεθα τοὺς ἄνδρας.

(18) Ταῦτα δ' εἰπὼν καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἂν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη· ἐπειδὴν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μὲν, ἔφη, ἡμεῖς, νίκη δ' ὑμῖν ἔσται ἐπομένους, ἐμοὶ μέντοι (19) θάνατος, ὡς γέ μοι δοκεῖ. καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαιπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὄμαλοῦ. ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἴππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. καὶ τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, (20) προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

Del II

I del II skal du oversette teksten under til gammelgresk.

Da Sokrates hadde stått opp på den siste dagen i livet sitt, snakket han lenge med Kriton og Faidon. De rådet ham til å flykte fra Athen slik at han kunne leve trygt. Sokrates nektet å flykte. Han sa at han helt fra han var en liten gutt hadde fulgt lovene i Athen, og at han ikke nå kom til å bryte dem.

«Hvis jeg skulle flykte til Thessalia,» sa han, «ville jeg anses som en feig mann av alle thessalere. For at jeg skal regne meg selv som en filosof, må jeg bli her i fengselet og ta min straff som byen har gitt meg. Hvis jeg flyktet nå, ville hele byen vite at Sokrates sier én ting og gjør en annen.»

Vennene sa seg enige med ham, men de håpet allikevel at han ville ombestemme seg. De gråt, men prøvde å skjule tårene for at Sokrates ikke skulle miste motet. Men da Sokrates merket at vennene gråt, bad han dem om å holde opp. Vennene sa at de ikke greidde det fordi hans død gjorde dem så triste at de ikke kunne skjule sin sorg. Selv om Sokrates ikke lenger prøvde å få vennene til å slutte å gråte, sa han til dem at de skulle gå fra fengselet. «Hvis dere reiser til Thessalia når jeg er død, vil jeg at dere skal fortelle mine venner der hvordan jeg døde.»

Begge sverget at de alltid ville huske på Sokrates, den viseste av athenerne. I fengselet drakk Sokrates så mye gift at han døde raskt.

Del III

I denne oppgaven får du noen setninger der betingelsessetninger gjengis i indirekte tale. Gjør om betingelsessetningene til direkte tale. Forklar hvordan betingelsessetningene har blitt endret fra direkte til indirekte tale.

- a. Τάδε γε μέντοι ὁμολογῶ ἐγὼ τούτῳ, εἴ τις ὑμᾶς μὲν τῆς ἀρχῆς βούλεται παῦσαι, τοὺς δ' ἐπιβουλεύοντας ὑμῖν ἰσχυροὺς ποιεῖ, δίκαιον εἶναι τῆς μεγίστης αὐτὸν τιμωρίας τυγχάνειν.
- b. ἦδειν γὰρ ὅτι οὕτῳ γε τὸ ἀντίπαλον ἰσχυρὸν ἔσοιτο, εἰ τῷ μὲν πλήθει ἡγεμόνες ἱκανοὶ προσγενήσονται, τοῖς δ' ἡγεῖσθαι βουλομένοις σύμμαχοι πολλοὶ φανήσονται.